

פתח דבר

קובץ המאמרים המוגש לקורא ב"דרך אגדה" ד"ה', מביא לידי ביטוי מיגוון של נושאים וסוגיות המשקפים נקודות מבט שונות על אגדת חז"ל. חלק מן המאמרים עוסק בנושאים שניתן לשייכם למסגרת ה"קלסית" של הטיפול במדרש ובאגדה, מקצתם נוגעים במפגש עתיק היומין שבין ההלכה לאגדה, אחרים בשאלות רעיוניות הבוקעות ועולות מאגדות חז"ל, וכדרכנו, כמה ממאמרי הגיליון נוגעים בשאלות בין-תחומיות – ספרות לגווניה בזיקה לאגדת חז"ל והבעה אומנותית של מדרשים.

שרה ויינשטיין מנסה להסביר את המצבים בסיפור המפורסם על ר' שמעון בן יוחאי והזוג מצידון לאור ההלכות בנידון, ואגב זאת עוסקת השאלה העקרונית של יחסי אגדה והלכה. חמר שוורין מגלה חוט רעיוני-ערכי ופרשני משותף בקבוצת מדרשים הלקוחים מרות רבה, המאירים את הדרך שחז"ל ראו את התנהגותן של רות ונעמי. יעל מאלו מנתחת מבחינה ספרותית ופסיכולוגית קבוצת אגדות על עולי רגלים והמשמעות הדתית של העלייה לרגל.

נושא רעיוני רב משמעות בעולמם של חז"ל ובעולם האנושי בכללותו הוא הדרך שבה מתכוננים למוות, וזהבה (קלר) נויברגר מציגה את דרכם של חז"ל בטיפולם בנושא זה. ישראל חזני ליקט וביאר, ניתח וסיכם, סידרה גדולה ומגוונת של מדרשים העוסקים במתן תורה לעתיד לבוא. מציאת המהותי בדרשנות כשיטה הגותית אינו עניין קל – ניסיון לאפיין דרשות מסוימות כסוגה ספרותית ייחודית משרטט עזריה בייטנר. ניתוח ספרותי-פרשני של סיפור ידוע אודות תשובתו של אלעזר בן דורדיא נעשה על ידי סהר סיגאוי. ישראל רוזנסון מנתח מדרשים העוסקים ב"מעשה מרכבה" על פי הבנה מסוימת של מבנה העומק של ספר יחזקאל. לאה חובב ממשיכה במפעלה המלקט ומבאר עיבודים של אגדות חז"ל, שראשיתו בגיליון הראשון של "דרך אגדה", והפעם נידונים עיבודיה של תקוה שריג. יעל דמארי גם היא עוסקת בעיבודים של אגדות, ומאמרה מוקדש למעברת חיותה דויטש.

מיוחדת לגיליון זה קבוצת מאמרים הקשורה באישיותו והשפעתו של חזני המעגל. השפעתה של דמותו האגדית של חזני המעגל והמצבים המשתקפים באגדות אודותיו על השירה העברית נחקרה על ידי רחל עופר, ובעקבות מאמרה מנחם כ"ץ בוחן כמה

מהמאמרים בתלמודים על אודותיו, וישראל רוזנסון עומד על כמה מביטוייו המיוחדים של חוני על התרבות הישראלית בהווה.

גם בגיליון זה נעסוק בענייני אגדה ואומנות – ניתוח כרזות אומנותיות שבכסיסן עומדים מדרשי אגדה בענייני מים. את הגיליון חותמת ביקורתה של שרה ויינשטיין על ספרו של אהרון ארנד "אלף המגן" – פירוש על אגדות התלמוד שנכתב על ידי ר' שמריה בן אליהו האקריטי.